

Littérature hébraïque et générale

Pour nouveaux immigrants

en écoles religieuses

Une unité d'étude de base

Instructions au candidat

א. Durée de l'examen : deux heures.

ב. Structure du questionnaire et barème de notation :

Ce questionnaire comporte deux parties.

Première partie — Prose (conte des Sages

[מעשה חכמים], nouvelle) et drame.

(2 × 33) — 66 points

Deuxième partie — Poésie (piyout et poésie

médiévale, poésie hébraïque

du XXe siècle)

(2 × 17) — 34 points

Total — 100 points

ג. Matériel auxiliaire autorisé :

(1) Liste imprimée des oeuvres étudiées en classe.

(2) Dictionnaire hébreu-langue étrangère / langue étrangère-hébreu, selon le choix du candidat.

ד. Instructions supplémentaires :

(1) Il est obligatoire de joindre au cahier d'examen la liste imprimée des oeuvres étudiées en classe.

(2) N'illustrez pas plusieurs de vos réponses par des exemples tirés d'une même oeuvre.

Tout ce que vous voulez écrire en tant que brouillon (plans, calculs, etc...), doit être écrit dans votre cahier d'examen uniquement, sur des pages séparées. Indiquez "טיוטה" en haut de chaque page de brouillon. Écrire des notes de brouillon sur d'autres feuilles que celles du cahier d'examen, risque d'entraîner votre disqualification !

ספרות עברית וכללית

לעולים חדשים

לבתי ספר דתיים

יחידת לימוד בסיסית

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעותיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:

בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון — סיפורת (מעשה חכמים,

סיפור קצר) ודרמה.

(2×33) — 66 נקודות

פרק שני — שירה (פיט ושירת ימי

הביניים, השירה העברית

במאה ה-20)

(2×17) — 34 נקודות

סה"כ — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש:

(1) רשימה מודפסת של היצירות שנלמדו

בכיתה.

(2) מילון עברי-לועזי / לועזי-עברי,

לפי בחירת התלמיד.

ד. הוראות מיוחדות:

(1) חובה לצרף למחברת הבחינה את הרשימה

המודפסת של היצירות שנלמדו בכיתה.

(2) אין להדגים בתשובות שונות על פי

אותה יצירה.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה). רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

Bonne chance!

בהצלחה!

Questions

Première partie – Prose (conte des Sages [מעשה חכמים], nouvelle) et drame (66 points)

Répondez à deux questions parmi les questions 1 à 9 (33 points par question; 66 points au total).

Conte des Sages [מעשה חכמים]

1. Voici le conte "מר עוקבא".

Lisez-le, puis répondez à la question qui suit.

- 1 מר עוקבא — הָיָה עָנִי בְּשִׁכּוֹנָתוֹ,
וְהָיָה רָגִיל כָּל יוֹם לְזַרֵּק לוֹ אֲרֻבָּעָה זָוִיִּים בְּצִנּוֹר הַדָּלֶת.
פַּעַם אַחַת אָמַר [הָעָנִי]: אֵלֶּךְ וְאַרְאֶה מִי עוֹשֶׂה עָמִי טוֹבָה זֹאת.
אוֹתוֹ הַיּוֹם שָׁהָה מֶר עוֹקְבָא בְּבֵית הַמְדָּרֶשׁ הַרְבֵּה, וְהִלָּכָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ.
5 כִּיּוֹן שָׁרְאָה אוֹתָם הָעָנִי שֶׁהָטוּ עֲצָמָם לְדָלֶת — יֵצֵא אַחֲרֵיהֶם.
בָּרָחוּ וְנִכְנְסוּ שְׁנֵיהֶם לְתִנּוֹר גָּרוֹף.
נִכְּוּ רָגְלָיו שֶׁל מֶר עוֹקְבָא.
אָמְרָה לוֹ אִשְׁתּוֹ: מֶן אֵת רָגְלֶיךָ עַל רָגְלִי.
חֲלָשָׁה דַּעֲתוֹ.
10 אָמְרָה לוֹ: אֲנִי מְצוּיָה בְּתוֹךְ הַבַּיִת וְהִנָּאֲתִי קְרוֹבָה [לְעֵנִיִּים].

Choisissez deux des lieux mentionnés dans le conte des Sages "מר עוקבא", puis expliquez le rôle qu'ils jouent dans l'élaboration de l'idée centrale de ce conte.

Nouvelle

2. אהרן מגד / "יד ושם"

- א. Dans l'extrait ci-dessous figurent les paroles que le grand père Ziskind [סבא זיסקינד] adresse à Yéhouda [יהודה] lorsqu'ils se disputent.

Lisez l'extrait, puis répondez à la question qui suit.

"אומר לך מהו קשר" - אמר סבא זיסקינד במתינות - "קשר הרי זה זיכרון. [...]"

Donnez une interprétation des paroles du grand-père Ziskind, puis expliquez comment ses propos reflètent sa position dans le conflit principal de l'histoire. (15 points)

- ב. Expliquez la position de Yéhouda dans le conflit principal de cette histoire.

Y a-t-il dans cette histoire une solution au conflit ? Expliquez votre réponse et illustrez-la à l'aide d'exemple/s. (18 points)

3. גי דה־מופסאן / "המחרוזת"

Expliquez les causes de la souffrance que Mathilde Loisel [מתילדה לזיל] endure au cours de sa vie.

Dans votre réponse, traitez des causes liées à son caractère ainsi que des causes liées aux valeurs de la société dans laquelle elle vit.

Attention: n'utilisez pas la même œuvre pour illustrer vos différentes réponses.

4. "יד ושם" / אהרן מגד ou גי דה־מופסאן / "המחרוזת" ou une autre nouvelle

Une nouvelle se focalise généralement sur un élément principal de l'histoire et met l'accent sur cet élément (par exemple sur un personnage, un événement, un conflit, un symbole).

Décrivez l'élément principal sur lequel la nouvelle que vous avez étudiée se focalise, puis expliquez ce que cet élément nous enseigne sur la nature humaine.

Drame

5. לאה גולדברג / "בעלת הארמון"

Dans l'extrait ci-dessous figurent les propos que Dora adresse à Lena.

Lisez l'extrait, puis répondez aux deux sous-questions א et ב qui suivent.

אנחנו באנו מארץ ישראל - מר זאננד ואני - ואני פגשתי כאן הרבה אנשים צעירים, אשר בלבם עוד הפחד מפני המלחמה. אבל עכשיו אין הם מפחדים עוד. הם יוצאים החוצה, והולכים לכל מקום, לטייל, לתאטרון, לקולנוע... [...]

- א. D'après ces propos, de quelle manière Dora essaye-t-elle de convaincre Lena de quitter le palais ? (11 points)
- ב. Quels sont les arguments de Lena pour ou contre le fait de quitter le palais ? Que décide-t-elle de faire ?
Expliquez et illustrez vos propos à l'aide d'exemple/s. (22 points)

6. בן-ציון תומר / "ילדי הצל"

Répondez aux deux sous-questions א et ב.

- א. Décrivez la relation que Yoram et Doubi entretiennent, puis expliquez ce que cette relation nous enseigne sur chacun d'entre eux. (18 points)
- ב. L'attitude de Nourit envers Yoram est différente de celle de Doubi envers les nouveaux immigrants. Expliquez et illustrez cette affirmation à l'aide d'exemple/s. (15 points)

7. סופוקלס / "אנטיגונה"

Une tragédie se caractérise par le passage du héros tragique, de la réussite à l'échec. Expliquez et illustrez cette affirmation en vous fondant sur le personnage de Créon [קראון] .

8. הנריק איבסן / "בית בובות"

Le personnage de Nora change et évolue tout au long de l'intrigue de la pièce, tandis que le personnage de Helmer n'évolue pas et ne change pas. Expliquez et illustrez cette affirmation à l'aide d'exemple/s.

9. הנריק איבסן / "אויב העם"

Répondez aux deux sous-questions א et ב .

À la fin de la pièce, Dr. Stockmann prend un grand nombre de décisions.

- א. Détaillez deux de ces décisions, puis expliquez de quelle manière elles sont liées au fait qu'il soit "l'ennemi du peuple" ["אויב העם"] . (20 points)
- ב. Qu'est-ce que les décisions de Dr. Stockmann nous enseignent sur sa situation? Expliquez et illustrez vos propos à l'aide d'exemple/s. (13 points)

Deuxième partie – Poésie (*Piyout* et poésie médiévale, poésie hébraïque du XXe siècle) (34 points)

Répondez à deux questions parmi les questions 10 à 15 (17 points par question; 34 points au total).

Piyout [פיוט]

10. Lisez le *piyout* ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

יָדִיד נֶפֶשׁ / ר' אלעזר אזיכרי

יָדִיד נֶפֶשׁ אֵב הַרְחָמֹן, מְשׁוּךְ עֲבָדְךָ אֶל רְצוֹנְךָ,
יְרוּץ עֲבָדְךָ כְּמוֹ אֵיל, לְשִׁתְּחֻנָּה מִוֶּל הַדֶּרֶךְ,
כִּי יַעֲרֹב לוֹ יְדִידוֹתֶךָ מִנֶּפֶת צוּף וְכָל טַעַם.

הַדּוֹר, נֶאֱדָה, זִיו הָעוֹלָם, נֶפֶשׁ חוֹלֶת אֶהְבֶּתְךָ;
אֲנִי אֵל-נָא רַפָּא נָא לָהּ בְּהִרְאוֹת לָהּ נַעַם זִיוְךָ;
אֲזִי תִתְחַזֵּק וְתִתְרַפָּא וְהִיטָה לָהּ שְׂמִיחַת עוֹלָם.

וְתִיק יְהִמּוֹ רַחֲמֶיךָ וְחוּס נָא עַל בֶּן אוֹהֶבְךָ,
כִּי זֶה כְּמָה נִכְסֶיךָ נִכְסֶיךָ לְרִאוֹת בְּתַפְאֲרַת עֲזֻרְךָ,
אֲנִי, אֵלִי, מִחֲמַד לְבִי, חוֹשָׁה נָא, וְאֵל תִּתְעַלֵּם.

הַגִּלָּה נָא וּפְרֹשׁ, חֲבִיבִי, עָלִי אֶת סִבַּת שְׁלוֹמְךָ,
תֵּאִיר אֶרֶץ מִכְבוֹדְךָ, נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בְּךָ.
מִהֵרָ, אֶהוּב, כִּי בָּא מוֹעֵד, וְחֲנֻנִי בִימֵי עוֹלָם.

La deuxième strophe du *Piyout* contient des figures de style [ציורי לשון] liées à la maladie et à la guérison.

Expliquez le lien entre ces figures de style et l'idée principale de ce *Piyout*.

11. Lisez le *piyout* ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

יְדַעְתִּנִּי בְּטָרִם תַּצְרִנִּי / ר' יהודה הלוי

יְדַעְתִּנִּי בְּטָרִם תַּצְרִנִּי, / וְכָל עוֹד רִוְחָךְ בִּי – תַּצְרִנִּי.
הִישׁ לִי מַעֲמָד, אִם תִּהְדָּפְנִי, / וְאִם לִי מַהֲלָךְ, אִם תַּעֲצֹרְנִי?
וְמָה אֵמַר? – וּמִחֲשָׁבִי בִידֶךָ! / וְמָה אוֹכַל עֲשֶׂה עַד תַּעֲזֹרְנִי?
דְּרָשְׁתִּיךְ בַּעַת רָצוֹן – עֲנֵנִי / וְכִצְנָה רָצוֹנְךָ תַּעֲטֹרְנִי,
תִּקְיַמְנִי לְשַׁחַר אֶת דְּבִירְךָ / וְאֶת שְׁמֶךָ לְבִירְךָ עוֹרְרִנִּי!

Expliquez deux des parallélismes [תקבולות] qui figurent dans ce poème, puis écrivez comment chacun d'eux souligne l'idée principale du poème.

Poésie médiévale [שירת ימי הביניים]

12. Lisez le poème ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

שֹׁפֵל רוּחַ / ר' שלמה אברגבירול

שֹׁפֵל-רוּחַ, שֹׁפֵל-בֶּרֶךְ וְקוֹמָה, / אֶקְדָּמְךָ בְּרַב פֶּחַד וְאִמָּה.
לְפָנֶיךָ אֲנִי נִחָשֵׁב בְּעֵינֵי / כְּתוֹלַעַת קִטְנָה בְּאֶדְמָה.
מָלֹא עוֹלָם, אֲשֶׁר אֵין קֶץ לְגִדְלוֹ, / הִכְמוּנִי יְהִלְלֶךָ, וּבִמָּה?
הַדֶּרֶךְ לֹא יְכִילוֹן מְלֶאכִי-רוּם – / וְעַל אַחַת אֲנִי כִמָּה וְכִמָּה!
אֲשַׁחַר אֶל בְּרֵאשִׁית רַעֲיוֹנִי / אֲשֶׁר לִשְׁמוֹ תִּהְלֵל כָּל גִּשְׁמָה.

Expliquez la dernière strophe du poème, puis écrivez de quelle manière le poème est intégré à la prière à laquelle il fait allusion.

La poésie hébraïque du XXe siècle [השירה העברית במאה ה-20]

L'Homme face à son Créateur [אדם מול בוראן]

13. Lisez le poème ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

נסוגה אל חצרות קדשך / טניה הדר

נסוגה אל חצרות קדשך -
והיכן אותן חצרות שקופות מוארות
של אהבתך,
בתוך העשן, זהום האויר, רעש
האקרנים הבלתי פוסק
החסך שאינו מתמלא לעולם -
הירק המרקם בלוח חתום של שמים

העלים הנושרים בצֶהָב מתכתי חלוד
על מסגרת החלון (ספק זהב, ספק טבק),
מתדפקים בחצפה אחרונה,
בעקשות בלתי מובנת

Expliquez en quoi la répétition et un des enjambements [פסיחות] figurant dans le poème contribuent à exprimer l'idée centrale du poème.

Au sein de la famille [במשפחה]

14. Voici un poème sans titre écrit par Zelda (commençant par les mots "בעיניו היו שרות"). Lisez le poème, puis répondez à la question qui suit.

בְּעֵינָיו הָיוּ שְׂרוּת
צִפְרֵי גוֹ'עֵדוֹן
וְנוצוֹת שֶׁל זָהָב נִשְׂרוּ
עַל הַסְּפָרִים.

אֶף אֲנִי חֲשַׁבְתִּי בְּקַפִּידָה יְלֻדוּתִית:
הַשְׁחֹק אֵינוֹ הַגּוֹן
לְבַעַל זָקוֹן,
אֵינוֹ הַגּוֹן לְבַעַל הַלָּכָה –
אֵינוֹ הַגּוֹן לְאָב.

Décrivez la relation de la fille avec son père au cours des différentes époques de sa vie, puis expliquez comment deux des procédés littéraires [האמצעים האמנותיים] utilisés dans le poème, contribuent à exprimer cette relation.

15. Poèmes dans l'ombre de la Shoah [שירים בצל השואה]

Lisez le poème ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

נצול / לאה איני
אבי מתקשר למספר הצלוב לו על זרוע
ומקשיב מקשיב כדרוך
באזן השמאלית אינו מקשיב
זכר לסטייה מכפו של אס.אס.
באזן הזו הוא שומע
שומע כמחריש
אף את האזן הבריאה הוא עושה כאפרקסת
לסיוטים שבאים לו
מדורה, מבוהה, מאושויץ
בקרונו
אבי צורח אחת לשבוע כאומר –
שלומי טוב
ואחר כך הוא הופך את ראשו על הכר הרטב
ונרדם על צדו הימני
נותן את אזנו המתה לבכיי
בכיי המהלך על בהונות.

Le poème se termine par ces vers :

נותן את אזנו המתה לבכיי
בכיי המהלך על בהונות.

D'après ces vers, expliquez comment l'expérience de la Shoah influe sur la relation entre le père et sa fille.

Bonne chance

Tous droits réservés à l'Etat d'Israël.
Toute copie ou publication est interdite sans l'autorisation du
ministère de l'Éducation.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך